

Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston yhteinen raportti EU:n kansalaisten luovuttamisesta kolmansiin maihin

Päivämäärä
:

25. marraskuuta 2020

Verkko-
osoite:

<https://europa.eu/!Mq86rd>

Euroopan unionin tuomioistuin asetti vuonna 2016 asiassa *Petruhhin* antamassaan tuomiossa erityisiä velvoitteita jäsenvaltioille, jotka eivät luovuta omia kansalaisiaan ja jotka saavat luovutuspyynnön sellaisen EU:n kansalaisen syytteeseen asettamiseksi, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen ja joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

Neuvosto pyysi 4. kesäkuuta 2020 Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastoa (Eurojust) ja Euroopan oikeudellista verkostoa tarkastelemaan, miten EU:n kansalaisten luovuttamispyyntöjä kolmansiin maihin käsitellään käytännössä, ja raporttoimaan asiasta neuvostolle 1. joulukuuta 2020 mennessä.

Tämän Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston yhteisen raportin tarkoituksena on antaa neuvostolle tietoa merkittävimmistä ongelmista, joita alalla toimijat kohtaavat. Se perustuu asiassa *Petruhhin* syyskuussa 2016 annetun tuomion jälkeen rekisteröityihin Eurojustin käsittelemiін tapauksiin sekä Euroopan oikeudellisesta verkostosta saatuihin kokemuksiin. Raportissa ei näin ollen pyritä antamaan kattavaa yleiskuvaa kaikista edellä mainitussa oikeuskäytännössä käsitellyistä asioista eri puolilta EU:ta, vaan siinä keskitytään ainoastaan Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston tapaustyöskentelyssään yksilöimiin kysymyksiin.

Raportti vahvistaa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön soveltamiseen liittyy useita käytännön ja oikeudellisia kysymyksiä EU:n kansalaisten luovuttamisesta. Eurojustilla ja Euroopan oikeudellisella verkostolla on ollut tärkeä rooli asianomaisten jäsenvaltioiden välisen ja toisinaan myös kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön helpottamisessa.

Keskeisimmät yksilöidyt kysymykset, joihin on mahdollisuuksien mukaan liitetty Eurojustin/Euroopan oikeudellisen verkoston suositukset, esitetään alla.

- Epävarmuus unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön soveltamisalasta.
 - Epäselvyys pyynnön esittäneen jäsenvaltion velvollisuuksien laajuudesta silloin, kun luovutuspyyntö koskee vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa.
 - Kuulemismenettelyn mahdollinen käyttö tapauksissa, jotka eivät täytä kaikkia unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön asettamia edellytyksiä.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön soveltamisalan tarkentamista suositellaan.

- Kuulemismenettelyyn liittyvät käytännön ja oikeudelliset kysymykset.
 - Vaikeus tunnistaa toimivaltaiset viranomaiset jäsenvaltiossa, jonka kansalainen on kyseessä.
 - Vaihtelevat käytännöt sen osalta, mitä tietoja luovutuspyynnöstä on toimitettava jäsenvaltiolle, jonka kansalainen on kyseessä.

- Epävarmuus siitä, minkä jäsenvaltion olisi vastattava tietojen kääntämisestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista siltä osin, kun tietoja toimitetaan jäsenvaltiolle, jonka kansalainen on kyseessä.
- Vaihtelevat käytännöt määrääjoissa, joiden mukaan jäsenvaltio, jonka kansalainen on kyseessä, tekee päätöksen luovutuspyynnön kohteena olevan henkilön syytteeseen asettamisesta.
- Vaihtelevat arviointikäytännöt, joiden perusteella jäsenvaltio, jonka kansalainen on kyseessä, tekee päätöksen luovutuspyynnön kohteena olevan henkilön syytteeseen asettamisesta.
- Epävarmuus siitä, minkä oikeudellisen yhteistyön välineen avulla voidaan varmistaa syytteeseenpano jäsenvaltiossa, jonka kansalainen on kyseessä, erityisesti jos kansallisen pidätysmääräyksen ja/tai eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiselle asetetut vähimmäisvaatimukset eivät täyty.
- Paitsi toimivaltaan liittyvien kysymysten tarkastelun myös sen arvioimisen merkitys, mikä maa pystyy tehokkaimmin nostamaan syytteen ja siten estämään rankaisematta jäämisen.
- EU:n lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden ja toisaalta kahden- ja monenvälisten luovutussopimusten väliset jännitteet.

Edellä mainittuihin kysymyksiin suositellaan selvennystä.

- Kuulemismenettelyjen tulokset.
 - Suurimmassa osassa tarkasteltuja tapauksia pyynnön esittäneen jäsenvaltion käynnistämä kuulemismenettely ei johtanut syytteeseen asettamiseen siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen oli kyseessä. Tällainen mekanismi vaikuttaa olevan hyödyllinen vain silloin, kun luovutuspyynnön kohteena olevaa henkilöä vastaan on jo meneillään syytemenettelyjä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on.
- Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston rooli.
 - Eurojustilla ja Euroopan oikeudellisella verkostolla on kummallakin ollut ja on vastaisuudessakin tärkeä rooli kansallisten viranomaisten avustamisessa ja tukemisessa sekä käytännön että oikeudellisissa kysymyksissä.

Yksityiskohtainen selvitys edellä mainituista käytännön ja oikeudellisista kysymyksistä ja suosituksista sekä monista muista ajankohtaisista kysymyksistä sisältyy tähän raporttiin. Lisäksi mukana on Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston anonymisoituja tapausesimerkkejä, jotka selventävät käsiteltäviä ongelmia.